

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 590/2014-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. septembra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť M. S., zastúpeného advokátom JUDr. Vincentom Lechmanom, Popradská 80, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaniach vedených pod sp. zn. 24 Ro 27/2011 a sp. zn. 17 Cpr 3/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2013 osobne doručená sťažnosť M. S. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 24 Ro 27/2011 a sp. zn. 17 Cpr 3/2012 (ďalej aj „namietané konanie“).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ podal okresnému súdu 1. februára 2011 návrh na vydanie platobného rozkazu proti spoločnosti V., s. r. o., K. (ďalej len „žalovaná“), ktorým sa domáhal zaplatenia sumy 2 042,82 € s príslušenstvom z titulu vyplatenia dlžnej mzdy za obdobie mesiacov júl a august 2010, náhrady mzdy za výpovednú dobu a náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku. Konanie bolo pôvodne vedené pod sp. zn. 24 Ro 27/2011. Sťažovateľ súčasne požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Vzhľadom na nečinnosť okresného súdu sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal 13. októbra 2011 *„Sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zák. č. 757/2004 Z. z...“*, ktorá bola predsedom okresného súdu vyhodnotená ako dôvodná.

Následne okresný súd uznesením č. k. 24 Ro 27/2011-34 z 8. decembra 2011 priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Vo veci samej okresný súd rozhodol 8. marca 2012 platobným rozkazom č. k. 29 Ro 27/2011-39. Proti označenému platobnému rozkazu podala žalovaná v zákonnej lehote odpor, ktorý bol sťažovateľovi doručený 21. mája 2012 na vyjadrenie. Prvé pojednávanie vo veci bolo okresným súdom nariadené na 13. september 2012, ďalšie pojednávania na 15. november 2012 a 29. január 2013. Žalovaná na základe rozhodnutia valného zhromaždenia z 15. augusta 2012 vstúpila do likvidácie. Vzhľadom na túto skutočnosť sťažovateľ podal 13. novembra 2012 okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by súd zaviazal žalovanú zložiť do súdnej úschovy peňažnú sumu 2 458,97 €. Navrhované predbežné opatrenie okresný súd nariadil uznesením č. k. 17 Cpr 3/2012-178 z 12. decembra 2012. Proti nariadeniu predbežného opatrenia podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 CoPr 1/2013 zo 7. marca 2013 tak, že odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil.

Vzhľadom na predĺženie spoločnosti, likvidátor žalovanej podal návrh na vyhlásenie konkurzu na jej majetok, ktorý bol vyhlásený uznesením okresného súdu sp. zn. 30 K 16/2012 z 10. januára 2013. Okresný súd uznesením sp. zn. 30 K 16/2012 z 15. marca 2013 rozhodol o zastavení konkurzného konania pre nedostatok majetku. V dôsledku tejto skutočnosti došlo k zrušeniu žalovanej a následne k jej výmazu z obchodného registra Slovenskej republiky (ďalej len „obchodný register“) k 28. augustu 2013. Okresný súd uznesením sp. zn. 17 Cpr 3/2012 z 3. septembra 2013 zastavil konanie vo veci sťažovateľa z dôvodu zániku spôsobilosti žalovanej byť účastníčkou konania. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 30. septembra 2013.

Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti okrem iného uviedol:

«Celkový výsledok uvedeného súdneho konania od podania návrhu na začatie konania je, že sťažovateľ nemá ani formálny exekučný titul voči odporcovi, keďže dňa 03.09.2013 vydal Okresný súd Košice I Uznesenie sp. zn. 17Cpr 3/2012-212, ktorým konanie zastavuje z dôvodu, že odporca stratil spôsobilosť byť účastníkom konania, keďže dňa 28.08.2013 došlo k jeho výmazu z obchodného registra bez právneho nástupcu.

Konania 24Ro 27/2011 bolo poznačené prietahmi, a to v období od podania návrhu vo veci samej do samotného vydania platobného rozkazu (prietah v trvaní jedného roka!)

Počas celého konania sťažovateľ osobne nedal príčinu na vznik prietahov, aktívne poskytoval súčinnosť prostredníctvom právneho zástupcu a zabezpečoval jeho účasť na nariadených pojednávaniach, ktorý takisto aktívne vystupoval počas celého konania.

Sťažovateľ súhlasil s pojednávaním vo veci bez jeho prítomnosti, v prítomnosti právneho zástupcu z dôvodu dlhodobého pobytu v zahraničí.

Sťažovateľ je toho názoru, že prietahy v konaní ako i následný postup súdu spôsobili, že jeho nárok nielen že nie je reálne vymožitelný, ale nedošlo ani k jeho judikovaniu. Teda pre sťažovateľa tu takýmto nedôsledným postupom nedošlo k odstráneniu stavu právnej neistoty.

Návrhom na vydanie platobného rozkazu sa sťažovateľ domáhal účinnej a hlavne rýchlej ochrany svojich práv... Je neúnosné, aby v rozkaznom konaní trvalo súdu viac ako jeden rok vydať platobný rozkaz bez zjavného dôvodu, a to napriek skutočnosti že sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Oneskoreným rozhodnutím súdu sa pritom poskytnutá právna ochrana minie účinku, čo v danom prípade aj reálne nastalo. ...

V tomto prípade bolo včasné rozhodnutie vo veci zvlášť dôležité, pretože sa jedná o pracovnoprávny nárok, ktorý vznikol sťažovateľovi v dôsledku nevyplatenia riadnej mzdy za obdobie júl 2010 a august 2010, ďalej náhrady mzdy za výpovednú dobu 2 mesiacov a náhrady mzdy za nevyčerpanú dovolenku.

Sťažovateľ minimálne dva mesiace od zamestnávateľa (odporcu V., s.r.o.) nedostal mzdu, teda ostal bez základného príjmu, ktorý bol aj jeho jediným zdrojom príjmu, a z ktorého uspokojoval svoje základné životné potreby.

Túto nepríjemnú a neľahkú životnú situáciu musel sťažovateľ riešiť vycestovaním do zahraničia.

Z dôvodu potreby okamžitej ochrany svojich práv využil sťažovateľ inštitút návrhu na vydanie platobného rozkazu... ako jedného z typov rozkazného konania, ktoré sa od základného civilného konania má líšiť práve rýchlou zásahom.

Neprimeraná dĺžka konania a postup súdu však úplne zmaril nielen šancu sťažovateľa na vymożenie jeho zákonného nároku, ale nedostalo sa mu ani súdnej ochrany spočívajúcej vôbec v judikovaní jeho nároku, čím došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu.

Sťažovateľ sa pokúsil svoje právo na dávku garančného poistenia uplatniť v Sociálnej poisťovni, ale s ohľadom na právnu úpravu zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení Sociálna poisťovňa vydala dňa 21.10.2013 Rozhodnutie č. 242/2013-KEM-DGP, v ktorom uviedla že sťažovateľ nemá nárok na dávku garančného poistenia z dôvodu: „Vzhľadom na to, že v posledných 18 mesiacoch pred začiatkom platobnej neschopnosti Vášho zamestnávateľa... ste nepreukázali žiadne neuspokojené nároky z pracovnoprávneho vzťahu...“

...

Sťažovateľ tak z dôvodu pochybného postupu súdu nemá žiadnu právnu možnosť domôcť sa svojich zákonných nárokov, ktoré boli porušené zo strany jeho predchádzajúceho zamestnávateľa.»

Podľa názoru sťažovateľa „Postupom súdu bolo... sťažovateľovi odopreté jeho základné právo na súdnu ochranu v zmysle Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... ako aj právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v zmysle Čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

Takisto bolo porušené aj základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie v zmysle Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Protokolov na Dohovor nadväzujúcich...“.

Sťažovateľ sa „s ohľadom na mieru porušenia svojich základných práv a následky tohto porušenia“ súčasne domáha primeraného finančného zadosťučinenia v sume 3 500 €, ktoré odôvodňuje tým, že „sťažovateľovi sa nepodarilo svojho práva domôcť vôbec, a teda celý jeho zákonný postup pre legálne vymoženie jeho práva bol márnny, čo značne ovplyvnilo dôveru v súdny systém Slovenskej republiky.

Zároveň následky neúčinného postupu súdu znáša v plnom rozsahu sťažovateľ, keď za svoj odpracovaný čas a vykonanú prácu mu nebola poskytnutá zákonná odmena - mzda, a tejto sa nedomohol ani v súdnom konaní.

Sťažovateľ je zároveň s ohľadom na výsledok súdneho konania v stave permanentnej právnej neistoty, ktorá už nemôže byť žiadnym spôsobom odstránená. Sťažovateľovi sa nedostalo ani formálneho meritórneho rozhodnutia, ktoré by konštatovalo, či bol jeho nárok oprávnený a do akej miery.“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie a rozhodol týmto nálezom:

„Základné práva sťažovateľa M. S... na súdnu ochranu upravené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na prerokovanie a rozhodnutie vo veci bez zbytočných prietahov upravené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd č. 209/1992 Zb. v konaní vedenom na Okresnom súde Košice I. pod sp. zn. 24Ro 27/2011 a 17Cpr 3/2012 porušené boli.

Súd priznáva sťažovateľovi podľa článku 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky finančné zadosťučinenie vo výške 3 500,- eur, ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.

Súd priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnenému zástupcovi sťažovateľa: JUDr. Vincent Lechman, advokát so sídlom Popradská č. 80 v Košiciach... v zmysle ustanovenia § 11 ods. 3 vyhl. 655/2004 Z. z. vo výške 275,96 Eur..., ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa... do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 24 Ro 27/2011 a sp. zn. 17 Cpr 3/2012.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo, resp. mohlo trvať (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza, resp. nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

V nadväznosti na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06).

Z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 17 Cpr 3/2012, ktorý si ústavný súd vyžiadal, ako aj zo samotnej sťažnosti vyplýva, že okresný súd vo veci sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 17 Cpr 3/2012 z 3. septembra 2013, ktorým konanie zastavil. Predmetné uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 30. septembra 2013. Sťažovateľ sa napriek tomu na ústavný súd obrátil so svojou sťažnosťou, ktorú doručil ústavnému súdu osobne 28. októbra 2013, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na všeobecnom súde, ktoré označil za účastníka konania, už netrvalo (nemohlo trvať) a konanie o jeho sťažnosti pred ústavným súdom preto nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu zaručenému v čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že k porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie malo dôjsť v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Podľa sťažovateľa postup okresného súdu v namietanom konaní viedol v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť súdnu ochranu sťažovateľovi práve v dôsledku zbytočných prietahov.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07).

Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu sťažnosti a z obsahu súvisiaceho spisu okresného súdu sp. zn. 17 Cpr 3/2012, konštatuje, že v danom prípade nedostatky v postupe okresného súdu v namietanom konaní nedosahujú takú intenzitu, že by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti, a teda aj o vyslovení porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie.

V súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľa s postupom okresného súdu v namietanom konaní, v ktorom nedošlo k judikovaniu jeho žalobou uplatneného nároku a ktoré bolo právoplatne zastavené, v dôsledku čoho sťažovateľ „nemá žiadnu právnu možnosť domôcť sa svojich zákonných nárokov“, ústavný súd pripomína svoju judikatúru, z ktorej vyplýva, že základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie v sebe nezahŕňa záruku úspechu v konaní. Ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa predstáv účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom na namietanie porušenia týchto práv sťažnosťou pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 3/97, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07 a iné).

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, taktiež odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2014